

Journal of Social Intervention: Theory and Practice –
2023 – Volume 32, Issue 2, pp. 61–64
<http://doi.org/10.18352/jsi.772>

ISSN: 1876-8830

URL: <http://www.journalsi.org>

Publisher: Rotterdam University of Applied Sciences
Open Access Journals

Copyright: this work has been published under a
Creative Commons Attribution-Noncommercial-No
Derivative Works 3.0 Netherlands License

Marco Mazereeuw. **Begeleiden van vakmensen**

in ontwikkeling. Inaugurale rede in verkorte vorm

uitgesproken bij de benoeming tot lector en practor

Beroepsgerichte Didactiek en Leven Lang Ontwikkelen

bij NHL Stenden Hogeschool en Friesland College op 20

september 2022, pp. 60. Te downloaden van: [https://](https://www.nhlstenden.com/sites/default/files/2022-09/NHLS-)

www.nhlstenden.com/sites/default/files/2022-09/NHLS-

Inauguratie-boek-Marco-Mazereeuw-DIGITAAL.pdf.

BOOKS

TIJMEN SCHIPPER

Dr. Tijmen Schipper is onderzoeker binnen het lectoraat Leven Lang Ontwikkelen van hogeschool Windesheim en adviseur op het gebied van HR-transformaties binnen de adviespraktijk van KPMG Nederland. E-mail: t.schipper@windesheim.nl

BEGELEIDEN VAN WENDBARE EN WEERBARE VAKMENSEN

Onze arbeidsmarkt is op allerlei fronten sterk aan verandering onderhevig. Zo zijn er grote tekorten in diverse sectoren zoals de techniek, zorg en het onderwijs, worden er nieuwe eisen gesteld aan medewerkers als gevolg van technologische ontwikkelingen (denk aan de komst van ChatGPT). Ook zijn er geopolitieke ontwikkelingen zoals de oorlog in Oekraïne met grote invloed op de energieprijzen en op de processen in de logistieke ketens, en is er sprake van een complex stikstofprobleem waardoor ambitieuze bouwplannen niet kunnen worden gerealiseerd. Als gevolg van deze ontwikkelingen, hebben organisaties in toenemende mate behoefte aan wendbare en weerbare vakmensen.

BOOKS

Ook in de regio Noord-Nederland zijn deze ontwikkelingen op alle fronten voelbaar en is de roep om wendbare vakmensen groot. En dat is precies waar de *Onderzoeksgroep Beroepsgerichte Didactiek en Leven Lang Ontwikkelen* – een samenwerking tussen het lectoraat Didactiek voor Vak en Beroep van NHL Stenden Hogeschool en het practoraat Leven Lang Ontwikkelen van Friesland College – zich op richt. Meer specifiek houdt deze onderzoeksgroep zich bezig met het opdoen van kennis over en het ondersteunen van begeleiders in al hun verschijningsvormen en contexten bij hun taak om studenten, werkzoekenden, vakmensen en organisaties wendbaar en weerbaar te maken in hun werk en loopbaan. De aanname is dat het ondersteunen van begeleiders bij deze belangrijke activiteiten zou moeten bijdragen aan betekenisvol(ler) werk van vakmensen (microniveau), verbetering van organisatieopbrengsten (mesoniveau) en een vitale regio (macroniveau). Daarmee is de inaugurele rede *Begeleiden van vakmensen in ontwikkeling* van Marco Mazereeuw uiterst actueel en relevant. Dit geldt niet alleen voor onderzoekers en praktijkprofessionals, maar ook voor beleidsmakers die bijvoorbeeld op een andere manier naar onbenut arbeidspotentieel zouden kunnen kijken. Mazereeuw zou de groep die geen werk zoekt, maar wel beschikbaar is, eerder duiden als degenen “die we nog niet hebben kunnen laten zien dat werk veel voor hen kan betekenen”. (p.22).

In zijn rede toont Mazereeuw dat hij zich bewust is van de complexiteit van de snel veranderende arbeidsmarkt. Vanuit heldere conceptuele en methodologische kaders werkt hij met zijn onderzoeksgroep en in samenwerking met externe partijen aan goed onderbouwde en handzame inzichten en interventies. Hij benadrukt daarbij dat het werken aan concrete oplossingen, zoals het verminderen van uitval in beroepen, het breder inzetbaar maken van vakmensen, het betekenisvoller maken van werk en het bevorderen van een sterkere uitstroom van beroepsopleidingen richting de arbeidsmarkt, alleen mogelijk is vanuit een intensieve regionale samenwerking tussen het beroepsonderwijs, werkgevers en sociale partners. Mazereeuw laat daarbij mooi zien dat als organisaties in een dynamisch netwerk of ecosysteem opereren en als het werk zelf ook dynamisch is, dat vakmensen een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het werk, dat zij werk betekenisvoller maken en daarmee tevens van waarde zijn voor de organisatie. Mazereeuw benadrukt bovendien dat lerende organisaties niet zonder lerende vakmensen kunnen en dat organisaties baat hebben bij kritisch-constructieve mee- én tegendenkers die vanuit betrokkenheid vragen uiten over de organisatiekoers.

Het ontwikkelen van wendbare vakmensen is echter allerminst eenvoudig. Dat komt bijvoorbeeld terug in de ambivalentie tussen routineus handelen en optimaliserend handelen. Hier legt Mazereeuw onder andere de relatie met Engeström (2014) die uitgebreid over dergelijke

tegenstrijdigheden heeft geschreven. Mazereeuw en zijn onderzoeksgroep gaan in deze 'zoektocht' uit van ontwerp- en ontwikkelvragen voor het gezamenlijk creëren van beroepsgerichte didactische kennis voor het bevorderen van een leven lang ontwikkelen. De onderzoeksgroep duidt daarbij didactiek niet alleen in onderwijssituaties, maar vooral als "de kunst en de wetenschap van het begeleiden van de ontwikkeling van wendbaar vakmanschap en loopbaanontwikkeling" (p. 27).

Ondanks het heldere betoog en de duidelijke focus van de onderzoeksgroep met een sterk onderliggend conceptueel en methodologisch kader, zijn er ook kritische kanttekeningen te plaatsen bij de rede van Mazereeuw. Zo ontbreekt het voor mijn gevoel soms aan afbakening. Er wordt bijvoorbeeld aangegeven dat de onderzoeksgroep zich ten doel stelt om begeleiders in al hun verschijningsvormen en contexten te ondersteunen in hun taak om studenten, werkzoekenden, vakmensen en organisaties wendbaar en weerbaar te maken. Daarbij worden wel voorbeelden gegeven van begeleiders waar de lezer aan kan denken – bijvoorbeeld docenten, werkbegeleiders en (loopbaan)coaches – maar dit roept de vraag op of HRM- of HRD-medewerkers, die misschien niet altijd het primaire proces begeleiden, maar zeker een begeleidende en ondersteunende rol hebben in organisaties, ook tot deze groep behoren. Ook is mij niet geheel duidelijk wie er allemaal onder de doelgroep 'vakmensen' en (jong) volwassenen vallen. Is dit voorbehouden aan mensen die een beroepsgerichte opleiding in het mbo of hbo hebben doorlopen of in specifieke contexten werken?

Verder worden begrippen niet altijd gedefinieerd of nader omschreven. Zo wordt uitgebreid ingegaan op het begrip 'wendbaar', dat vakmensen betreft die de behendigheid hebben om te leren tijdens het werk, maar passeert 'weerbaar' zo nu en dan de revue zonder een heldere conceptualisering. Wordt dit begrip door de onderzoeksgroep geduid als veerkracht, 'resilience' – als onderzoeksstroming met een rijke historie (e.g., Rutter, 2023) – of als iets anders? Hetzelfde geldt voor het wat lastig te duiden begrip 'praktijken'. Is voor elke lezer helder wat hieronder wordt verstaan? Is een bedrijf per definitie een 'praktijk' zoals op pagina 33 wordt gesuggereerd of gaat het over specifieke werkcontexten waar vakmensen zich in begeven? Ook is niet geheel helder hoe het bevorderen van een leven lang ontwikkelen zich verhoudt tot het bevorderen van duurzame loopbanen en wendbaar vakmanschap. Wordt een leven lang ontwikkelen hier als paraplubegrip gebruikt waar wendbaar vakmanschap en duurzame loopbanen onder vallen, of ziet de onderzoeksgroep dit toch echt anders?

Tot slot, en dat zal gelet op mijn onderzoeksfocus niet verbazen, vraag ik me af waarom er geen link is gelegd met *Learning Communities* waar in toenemende mate aandacht aan wordt besteed

BOOKS

door de Nederlandse Topsectoren¹ en in diverse onderzoekscalls vanuit de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). Bij *Learning Communities* gaat het om sociale leerwerksystemen tussen organisaties die het collectief vermogen van leren, werken en innoveren vergroten om daarmee maatschappelijke vraagstukken te adresseren (Schipper, Vos & Wallner, 2022). In de rede van Mazereeuw zijn hier diverse aanknopingspunten voor te vinden, zoals in de beschrijving van het belang van intensieve samenwerking tussen bedrijven, beroepsopleidingen en sociale partners, maar deze link wordt niet expliciet gelegd.

Desalniettemin verbleken deze kanttekeningen bij de kern van het betoog van Mazereeuw en het werk dat verricht wordt binnen zijn onderzoeksgroep. Dit blijkt ook uit de diverse projectbeschrijvingen die in het slothoofdstuk naar voren komen en waarbij de waarde van het praktijkgerichte onderzoek voor de regio Noord-Nederland (en daarbuiten) nadrukkelijk zichtbaar wordt.

NOTEN

- 1 In de topsectoren – opgericht in 2011 – werken vertegenwoordigers van bedrijven, wetenschap en de overheid samen aan het versterken van de Nederlandse economie door in te zetten op innovatie en kennisdeling.

REFERENTIES

- Engeström, Y. (2014). Activity theory and learning at work. In U. Deinet & C. Reutlinger (Eds.), *Tätigkeit-aneignung-bildung* (pp. 67–96). Wiesbaden: Springer.
- Rutter, M. (2023). Resilience. Some conceptual considerations. In V. E. Cree & T. McCulloch (Eds.), *Social work. A reader* (pp. 122–126). New York: Routledge.
- Schipper, T., Vos, M., & Wallner, C. (Eds.). (2022). *Landelijk position paper Learning Communities (in opdracht van NWO)*. Zwolle: hogeschool Windesheim. Position paper (wijzijnkatapult.nl)